

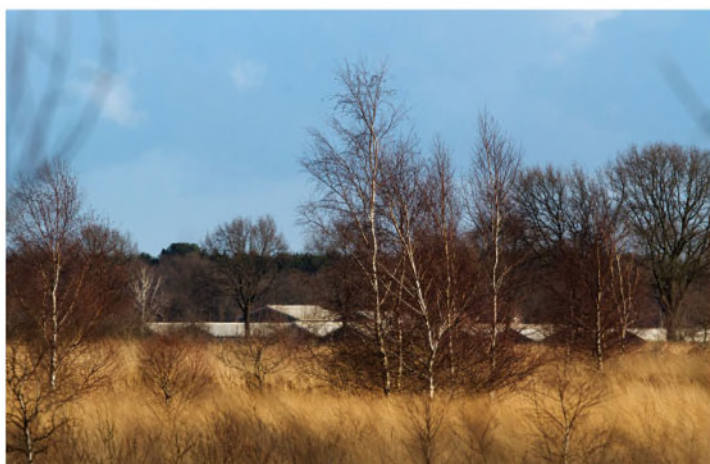

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Natura 2000-beheerplan Veerse Meer

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

27 november 2025 / projectnummer: 3983

1 Advies voor de inhoud van het MER

Rijkswaterstaat herzielt het beheerplan voor het Natura 2000-gebied Veerse Meer (zie figuur 1). Het plan beschrijft de staat van de natuur in het gebied, de natuurdoelen en de (beheer)maatregelen om deze doelen te halen. Voor het besluit hierover wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. In het MER onderzoekt en vergelijkt Rijkswaterstaat mogelijke maatregelen. Rijkswaterstaat heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (de Commissie) gevraagd te adviseren over de inhoud van het nog op te stellen MER.

De vogelpopulaties in het Veerse Meer staan onder druk

Het Veerse Meer is een vogelrichtlijngebied en moet als leefgebied voor de aangewezen vogelsoorten behouden blijven. Uit de Notitie Reikwijdte en Detailniveau¹ (NRD) blijkt echter dat de situatie voor de meeste aangewezen vogelsoorten in de afgelopen jaren is verslechterd. Dit geldt voor alle drie de broedvogelsoorten (aalscholver, lepelaar en kleine mantelmeeuw) en voor veertien van de twintig aangewezen niet-broedvogelsoorten. Alleen voor de niet-broedvogelsoorten fuut, kleine zilverreiger, kraakeend en middelste zaagbek is de populatieomvang en de draagkracht van het gebied voldoende groot. Het aantal foeragerende lepelaars in het Veerse Meer neemt sterk af maar de populatieomvang is nog net voldoende groot. Goede informatie over de kwaliteit en omvang van de leefgebieden van de vogelrichtlijnsoorten ontbreekt veelal.

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het belang van de leefomgeving in het besluit over het beheerplan voor het Veerse Meer in ieder geval onderstaande informatie moet worden meegenomen:

- **Ecologisch systeem als basis voor maatregelenpakketten (zie hoofdstuk 2).** Voor het benoemen van effectieve maatregelen in het MER is goed inzicht in de knelpunten belangrijk. Hiervoor is systeeminzicht noodzakelijk. Neem daarom in het MER een (samenvatting van een) ecologische systeemanalyse op die de samenhang tussen het abiotische systeem en de natuurdoelen en knelpunten op systeemniveau beschrijft. Beschrijf het ecologische belang en de functie van het Veerse Meer in de Zuidwestelijke Delta.² Dit biedt informatie voor de afstemming van de maatregelenpakketten in de aansluitende Natura 2000-gebieden in de Zuidwestelijke Delta;
- **Instandhoudingsdoelen naar concrete doelen vertalen (zie hoofdstuk 3).** Door doelen SMART te formuleren kan Rijkswaterstaat in het MER toetsen in hoeverre de maatregelen in het beheerplan bijdragen aan het halen van de wettelijke Natura 2000-doelen en het voorkomen van (verdere) verslechtering.
- **Analyse van de ernst en omvang van knelpunten (hoofdstuk 3).** Dit biedt informatie voor het beoordelen van de (bandbreedte van de) ecologische effectiviteit van maatregelen en voor het samenstellen van het maatregelenpakket dat in het beheerplan wordt opgenomen (voorkeursalternatief).

¹ Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het Plan-MER, Natura 2000-beheerplan Veerse Meer, ontwerp. Rijkswaterstaat, 26 augustus 2025.

² De Zuidwestelijke delta omvat ook de Natura 2000-gebieden in de ondiepe kustzone (Voordelta en Vlakte van de Raan).

- **Maatregelenpakketten en voorkeursalternatief (zie hoofdstuk 4).** Gebruik het MER voor het beheerplan Veerse Meer om de hoeken van het speelveld te onderzoeken en daarbij ook uitersten – minder voor de hand liggende of grote maatregelen – mee in beeld te brengen en te vergelijken, met het oog op natuurherstel. Stel ook een maatregelenpakket samen waarmee de instandhoudingsdoelstellingen volledig worden bereikt. Stem de maatregelenpakketten voor de Natura 2000-gebieden in de Zuidwestelijke Delta op elkaar af.
- **Verbinding korte – lange termijn (zie hoofdstuk 4).** Zorg ervoor dat bij de keuze van maatregelen voldoende flexibiliteit overblijft om de bakens – met andere maatregelen – te verzetten als nieuwe inzichten daar op termijn om vragen. Dit is een aanpak op basis van adaptatiepaden.³
- **Doelbereik en milieugevolgen (zie hoofdstuk 5).** Beoordeel in hoeverre de Natura 2000-doelen voor de aangewezen vogelrichtlijnsoorten worden gehaald met de maatregelenpakketten, waaronder het voorkeursalternatief. Maak één gezamenlijk beoordelingskader voor milieueffecten voor de milieueffectrapportages voor de beheerplannen in de Zuidwestelijke Delta.
- **Monitoring (zie hoofdstuk 6).** Werk in het MER een aanzet voor een monitorings- en onderzoeksprogramma uit waarin de monitoring van het doelbereik van de natuurdoelen en de aanvulling van essentiële ontbrekende gegevens en uit te voeren onderzoek centraal staan. Geef hierin aan wie verantwoordelijk is en wanneer de monitoring en het onderzoek worden uitgevoerd.

Rapport Doeluitwerking als basis voor de NRD en het MER

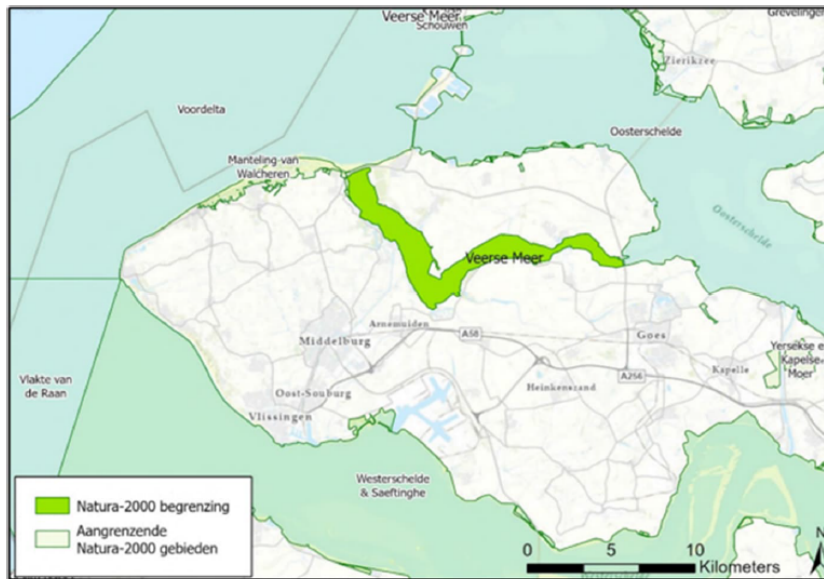
Een belangrijk basisdocument bij de NRD is het rapport ‘Doeluitwerking Veerse Meer’⁴. Dit rapport beschrijft het huidige doelbereik en de huidige knelpunten en oplossingsrichtingen. Het rapport vormt een basis voor het beheerplan en het MER dat daarvoor wordt opgesteld. Een deel van de informatie die in dit advies is genoemd, is in het rapport Doeluitwerking al aanwezig en kan –al dan niet aangevuld– in het MER worden opgenomen.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER (zie hoofdstuk 7 van dit advies).

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Ze herhaalt slechts punten uit de NRD als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

³ De aanpak op basis van ‘adaptatiepaden’ komt erop neer dat je nu voor maatregelen kiest waarmee voldoende opties openblijven om op een moment in de toekomst op andere maatregelen over te stappen als dat dan, met de kennis van dat moment, verstandig is.

⁴ *Doeluitwerking Natura 2000-beheerplan Veerse Meer*. Arcadis/Tauw, 11 maart 2025, definitief eindconcept.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van het Natura 2000-gebied Veerse Meer (overgenomen uit de NRD).

Aanleiding MER

Voor ieder Natura 2000-gebied is een beheerplan verplicht op grond van de Omgevingswet. Het beheerplan beschrijft de staat van de natuur in het gebied, de vastgestelde natuurdoelen (instandhoudingsdoelstellingen) en de maatregelen die nodig zijn om verslechtering van de natuur te voorkomen en de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. Het eerste beheerplan voor het Veerse Meer is vastgesteld in 2016 en verlengd in 2022.

Het huidige beheerplan is geldig tot 2028. Het is niet mogelijk het beheerplan nogmaals te verlengen. Daarom bereidt Rijkswaterstaat een actualisatie van het beheerplan voor. Hierin kunnen nieuwe inzichten en maatregelen richting het jaar 2034 en verder worden gepland.

Volgens de NRD kan het beheerplan kaders stellen voor projecten waarvoor een MER vereist is. Daarom wordt een plan-MER opgesteld. Op dit moment is nog niet precies duidelijk om welke projecten het gaat. Dit is afhankelijk van de inhoud van het uiteindelijke beheerplan.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Rijkswaterstaat is in de rol van voortouwnemer de initiatiefnemer voor het opstellen van het beheerplan. Het bevoegd gezag – in dit geval de minister van Infrastructuur en Waterstaat, de staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland – besluit over het Natura 2000-beheerplan.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3983 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Ecologische context, beleidskader en juridisch kader en te nemen besluiten

2.1 Ecologische context

Ecologische samenhang en het belang en de functie van het Veerse Meer voor de aangewezen soorten

De NRD geeft niet of zeer beperkt informatie over de ecologische samenhang tussen het Veerse Meer en andere Natura 2000-gebieden. Uit het Aanwijzingsbesluit, het rapport Doeluitwerking en de Evaluatie van het eerste beheerplan⁵ voor het Veerse Meer blijkt dat de onderlinge ecologische samenhang tussen de Natura 2000-gebieden in de Zuidwestelijke Delta groot is. Het gaat bijvoorbeeld om de Oosterschelde en de Voordelta maar ook de Grevelingen, het Haringvliet en de Westerschelde & Saeftinghe.

Uit het rapport Doeluitwerking, de Ecologische evaluatie en het aanwijzingsbesluit blijkt dat de in het Veerse Meer aangewezen broedvogelsoorten en niet-broedvogelsoorten zich tussen de grote wateren in de Zuidwestelijke delta verplaatsen. Dit gebeurt op seizoens-basis, jaarbasis maar ook op dagbasis. Uit het rapport Doeluitwerking blijkt bijvoorbeeld dat de afname van de niet-broedvogel aantallen van de Lepelaar samenvalt met een gelijktijdige toename in de provincie Zeeland en op landelijk niveau (zie blz. 64 en 70, rapport Doeluitwerking Veerse Meer). Zulke uiteenlopende trends kunnen erop wijzen dat er sprake is van lokale knelpunten. Voor bijvoorbeeld lepelaar noemt het rapport Doeluitwerking voedselbeschikbaarheid en recreatie als knelpunten.

De Commissie adviseert om in het MER inzicht te geven in:

- de ruime regionale ecologische context van het Veerse Meer binnen de Zuidwestelijke Delta. Beschrijf de ecologische interactie en samenhang met andere delen van de Zuidwestelijke Deltawateren, en aangrenzende natuurgebieden op het land. Ga hierbij specifiek in op de aangrenzende Natura 2000-gebieden;
- het belang en de functie van het gebied voor de aangewezen vogelrichtlijnsoorten binnen de context van de Zuidwestelijke Delta. Geef aan met welke natuurgebieden in de omgeving, zoals Natura 2000-gebieden en gebieden die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Zeeland, het Veerse Meer ecologisch samenhangt voor de doelsoorten.

Dit geeft aanknopingspunten voor de concretisering van doelstellingen (zie hoofdstuk 3 van dit advies) en de maatregelenpakketten (zie paragraaf 4.1). Beschrijf in hoeverre maatregelen buiten het Natura 2000-gebied nodig zijn om de doelen in het gebied te behalen.

Het belang van een ecologische systeemanalyse

Een ecologische systeemanalyse geeft goed inzicht in de samenhang tussen de abiotiek en de natuurdoelen, sturende processen voor soorten en (oorzaken van) knelpunten. Ook de ruimtelijke en tijdsgebonden ontwikkeling van het abiotische systeem in relatie tot de ontwikkeling van de natuurdoelen komt bij een systeemanalyse aan de orde. Dit is belangrijke informatie voor het formuleren van effectieve maatregelen, de prioritering van maatregelen en voor het bepalen van het doelbereik van maatregelen.

⁵ Ecologische evaluatie Natura 2000 beheerplannen. Natura 2000-beheerplan Veerse Meer. Rijkswaterstaat, 26 juni 2024.

Het rapport Doeluitwerking bevat een gebiedsbeschrijving en per instandhoudingsdoel een beschrijving van de ontwikkeling van de vogelrichtlijnsoorten in ruimte en tijd. Hierbij komt ook de interactie tussen de instandhoudingsdoelen enerzijds en de abiotiek en de activiteiten die in een gebied plaatsvinden (recreatie, beroepsmatig) anderzijds aan de orde. Echter, voorafgaand aan deze beschrijvingen, is een analyse van het ecologisch functioneren en het voedselweb nodig waarbij vanuit het systeem wordt gekeken naar de samenhang tussen abiotiek, de biologische interacties, de natuurdoelen en sturende factoren.

De Commissie adviseert om na te gaan of de huidige uitwerkingen in het rapport Doeluitwerking compleet zijn voor het gehele systeem (voor zowel aquatische als terrestrische natuur), de kernopgaven en instandhoudingsdoelen en de samenvatting van deze informatie in de vorm van een ecologische systeemanalyse op te nemen in het MER.

De Commissie adviseert in de systeemanalyse de volgende aspecten mee te nemen:

- de samenhang tussen (problemen in) de waterkwaliteit in het Veerse Meer en de effecten die dit heeft op de Natura 2000-doelen. Welke invloed hebben bijvoorbeeld de waterkwaliteit en zuurstofloosheid onder in de waterkolom op het bodemleven, de visgemeenschap en de voedselbeschikbaarheid van soorten. Welke veranderingen hebben hierin plaatsgevonden en wat zijn mogelijke herstelmaatregelen? Beschrijf hierbij ook aanvoer van water vanuit de Oosterschelde via doorlaatmiddel Katse Heule;
- de samenhang tussen de doelen en maatregelen in het kader van Natura 2000, de Kaderrichtlijn Water en de Natuurherstelverordening;
- de effecten van klimaatverandering op de Natura 2000-doelen. Ga hierbij ook specifiek in op de grenzen aan de mogelijkheid om het doorspoelbeleid bij zeespiegelstijging op termijn door te zetten;
- geef duidelijk aan welke informatie op systeemniveau ontbreekt en waarvoor dus nader onderzoek nodig is.

Onderlinge afstemming beheerplannen essentieel

Vanwege de sterke ecologische samenhang tussen de Natura 2000-gebieden in de Zuidwestelijke Delta adviseert de Commissie om de keuze van maatregelen in de beheerplannen voor deze gebieden inhoudelijk af te stemmen. Breng verder het doelbereik van maatregelen niet alleen op het niveau van het individuele Natura 2000-gebied in beeld, maar op het niveau van de Zuidwestelijke Delta. Dit geeft inzicht of alle gekozen maatregelen samen voldoende zijn voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen. Als de gezamenlijke effecten van deze maatregelen onvoldoende zijn, kan worden bekeken in welk gebied een stap extra gezet kan of moet worden.

Ecologische maatregelen en onderzoeken eerste beheerplan

Het eerste beheerplan bevat al maatregelen om de natuurdoelen te halen. Ook is beschreven welk ecologisch onderzoek nodig was en uitgevoerd zou worden. Inzicht in de resultaten hiervan levert belangrijke informatie op over het huidige ecologische functioneren van het gebied en helpt het formuleren van maatregelen voor het nieuwe beheerplan. Geef daarom een samenvatting van de uitgevoerde maatregelen en onderzoeken die in de eerste beheerplanperiode zijn uitgevoerd en evalueer de effectiviteit ervan. Gebruik deze informatie bij de onderbouwing en mogelijke bijstelling van maatregelen voor het te actualiseren beheerplan. Breng ook nieuwe kennisvragen in beeld.

2.2 Beleidskader en juridisch kader

In de NRD staat welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant zijn voor het beheerplan. Het gaat om beleid dat het doelbereik ondersteunt en het beleid dat daar mogelijk mee conflicteert. Betrek daarbij ook –voor zover relevant voor dit gebied en het doelbereik– de planvorming op het vlak van de verduurzaming van de Nederlandse energievoorziening (onder andere aanlanding Wind op Zee, electrolyse, kernenergie), van recreatie en toerisme en de nationale ruimtelijke indeling (Nota Ruimte). Ga na welke inzichten relevant zijn in verband met geactualiseerde klimaatscenario's en de zeespiegelstijging.

Vertaal deze brede juridische en beleidsmatige context naar inhoudelijke randvoorwaarden voor het beheerplan. Beschrijf of het beheerplan in het licht van deze dynamiek kan voldoen aan de randvoorwaarden.

2.3 Te nemen besluit(en)

De procedure voor de milieueffectrapportage wordt doorlopen voor het beheerplan. Daarnaast zullen mogelijk andere besluiten nodig zijn voor het treffen van de maatregelen, zoals een projectbesluit. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de planning is.

3 Instandhoudingsdoelstellingen

In het aanwijzingsbesluit voor het Veerse Meer zijn instandhoudingsdoelstellingen voor drie broedvogelsoorten en twintig niet-broedvogelsoorten geformuleerd. Het gaat om doelen voor de draagkracht van een gebied voor de in het aanwijzingsbesluit genoemde vogelaantallen ('populatieomvang')⁶ en omvang en kwaliteit van leefgebieden. Voor alle doelen in dit gebied geldt een behoudsdoelstelling.

Leid concrete doelen af van de geldende Natura 2000-doelen

Kwantitatieve doelen ontbreken in het aanwijzingsbesluit van het Veerse Meer, behalve voor de populatieomvang van de meeste aangewezen vogels. Om te weten waar Rijkswaterstaat op moet sturen, adviseert de Commissie om de niet-gekwantificeerde doelen voor dit gebied zo veel mogelijk SMART⁷ te formuleren. Door doelen SMART te formuleren kan Rijkswaterstaat in het MER toetsen in hoeverre de maatregelen in het beheerplan bijdragen aan het halen van de wettelijke Natura 2000-doelen en het voorkomen van (verdere) verslechtering. Zorg bij het SMART maken van doelen voor een geografische afbakening met een duidelijke (ruimtelijke) uitwerking van de oppervlakte- en kwaliteitsdoelen.

Concreet betekent dit voor oppervlakte- en kwaliteitsdoelen het volgende:

⁶ De daadwerkelijke aanwezigheid van de in het doel genoemde aantallen vogels geeft een goede indicatie of het leefgebied op orde is. Als het doelaantal niet wordt gehaald moet een analyse worden uitgevoerd of de omvang en kwaliteit van het leefgebied in stand is gebleven. Zie: [Factsheet instandhoudingsdoelen voor vogel- en habitatrictlijnsoorten](#)

⁷ Specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden.

- **Oppervlakte:** bepaal welke oppervlakten leefgebied waar vereist zijn op basis van de referentiesituatie. Geef aan welke oppervlakten haalbaar zijn op basis van ecologische systeem informatie en soort-specifieke ruimtelijke eisen die samenhangen met de functie die een gebied heeft voor een soort.
- **Kwaliteit:** formuleer de benodigde en locatiespecifieke ecologische condities voor leefgebieden van soorten. De Commissie benadrukt dat dit doelen moet opleveren die concreet en toetsbaar zijn in het MER. Ze benadrukt ook het belang van een navolgbare beschrijving van de wijze waarop de kwaliteitsdoelen vertaald zijn naar doelen in het beheerplan en het MER.

Te betrekken informatie bij concretisering doelen

Betrek bij het concretiseren van doelen:

- de geldende kernopgaven voor het gebied;
- de profielfragmenten en de bouwstenen voor vogelrichtlijnsoorten;
- de functie die het gebied heeft voor soorten;⁸
- de actuele informatie over de staat van de natuur in het gebied uit bijvoorbeeld het rapport Doeluitwerking en de evaluatie van het eerste Natura 2000-beheerplan;
- de samenhang met andere Natura 2000-gebieden (zie paragraaf 2.1 hiervoor);

Onderbouw beoogde fasering in doelbereik uit NRD

De basisambitie voor het doelbereik is volgens de samenvatting van de NRD:

- 'Het zo snel mogelijk voldoen aan de behoudsdoelstellingen.
- In 2030 is 30% verbeterd; in 2040 is dat 60%, en in 2050 90%'.

De NRD vermeldt niet op basis van welke (ecologische en juridische) argumenten deze fasering in de tijd is aangebracht. Onderbouw in het MER waarom deze fasering met bijbehorende percentages is gekozen. Geef aan welke prioriteiten hierin worden aangebracht en beschrijf hoe het beoogde doelbereik op deze momenten zich verhoudt tot de instandhoudingsdoelstellingen en het verslechteringsverbod⁹. Leg hierbij ook een relatie met de looptijd van het te actualiseren beheerplan (2028–2034) en volgende beheerplanperiodes. Hierdoor wordt een relatie gelegd met het mogelijke doelbereik van de volgende beheerplannen. Daarbij wijst de Commissie erop dat het belangrijk is dat de maatregelen binnen de komende beheerplanperiode zoveel mogelijk 'no regret' zijn vanuit het beoogde doelbereik op lange termijn (zie §4.1 over verbinding korte–lange termijn).

4 Maatregelenpakketten en voorkeursalternatief

Een MER krijgt meerwaarde als in beeld komt hoe maatregelen voor natuurherstel samengaan met combinatie(s) van gebruiksfuncties. De Commissie geeft in overweging om het MER ook op die 'ontwerpende' manier in te zetten.

⁸ Op basis van het aanwijzingsbesluit en gebiedsinformatie.

⁹ De Commissie merkt op dat het verslechteringsverbod preventief is geformuleerd: het *voorkomen* van verslechtering. Het is de vraag hoe de geformuleerde termijnen voor doelbereik zich verhouden tot een dergelijke verplichting.

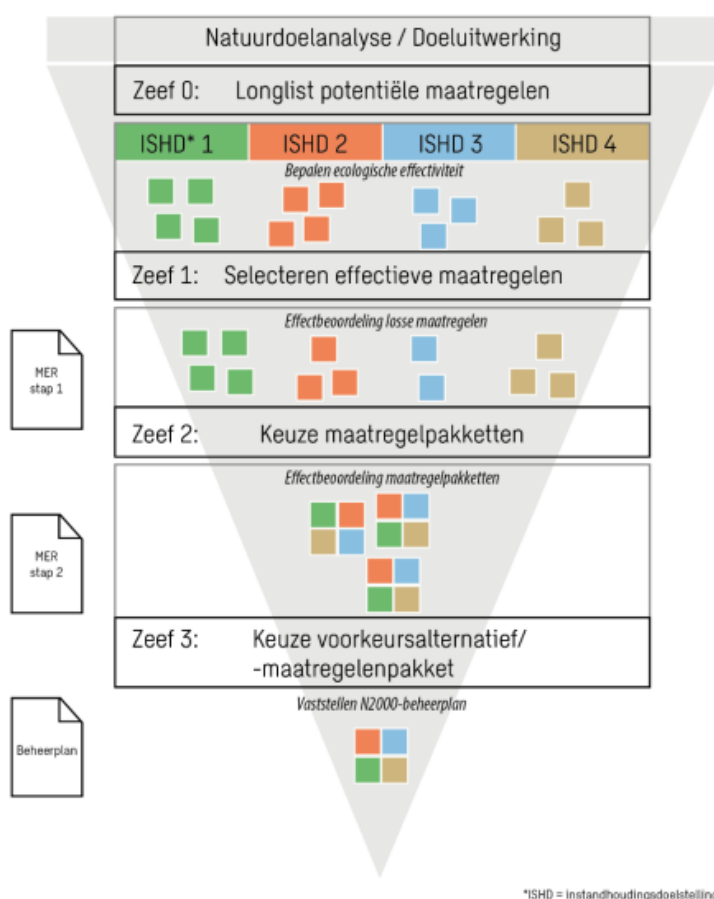
4.1 Maatregelenpakketten

Samenstelling van maatregelenpakketten (alternatieven) volgens de NRD

De NRD beschrijft hoe via het doorlopen van 'zeven' een voorkeursalternatief (VKA) tot stand komt (zie figuur 2):

- In zeven 0 en 1 worden ecologisch effectieve maatregelen geselecteerd.
- In zeef 2 worden de losse maatregelen op hoofdlijnen op hun milieueffecten, doelbereik en beheerbaarheid beoordeeld.
- Daarna worden pakketten van combinaties van maatregelen samengesteld. Deze 'alternatieven' (hierna 'maatregelenpakketten' genoemd) worden in meer detail onderzocht op hun milieueffecten en doelbereik.
- Vervolgens kiest het bevoegd gezag een VKA.

De Commissie vindt het proces van de zeven in de basis geschikt om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de samenstelling van een VKA. De beschrijving van deze aanpak in de NRD is nu nog procesmatig. Niet beschreven is op basis van welke uitgangspunten de maatregelenpakketten worden samengesteld. Daarover geeft de Commissie adviezen in de volgende deelparagraaf. De Commissie constateert dat de aanpak in de NRD's voor verschillende beheerplannen enigszins verschilt en adviseert dit te uniform te maken.

Figuur 2. Processchema totstandkoming beheerplan (overgenomen uit de NRD).

Nadere onderbouwing van de ernst en omvang van de knelpunten

De NRD beschrijft knelpunten en daarbij behorende oplossingsrichtingen. In het Veensterre Meer spelen onder andere de volgende knelpunten: predatie, voedselbeschikbaarheid voor de

aangewezen vogelsoorten, afname geschikt foerageergebied, verstoring door recreatie en zuurstofloosheid met gevolgen voor de voedselbeschikbaarheid. De oplossingsrichtingen hebben onder andere betrekking op het systeem (waterkwaliteit) en op rust en ruimte. De oplossingsrichtingen vormen de basis vormen voor uit te werken maatregelen.

De Commissie constateert dat informatie over het huidige doelbereik en knelpunten vaak beperkt beschikbaar is. Zo ontbreekt veelal informatie over de omvang en kwaliteit van het leefgebied van vogelrichtlijnsoorten. Informatie over de aantalsontwikkeling van de aangewezen vogelsoorten is wél aanwezig. Het rapport Doeluitwerking beschrijft dat informatie over belangrijke knelpunten als recreatie en de voedselbeschikbaarheid ontbreekt of onvoldoende beschikbaar is. Het gaat bijvoorbeeld om gegevens over:

- de (ontwikkeling in de) recreatieomvang en –druk;
- de (ontwikkeling van de) visstand, de bodemfauna en de schelpdiergemeenschap;
- knelpunten in de waterkwaliteit en de samenhang met de voedselbeschikbaarheid.

De beperkte beschikbaarheid van deze informatie kan leiden tot onzekerheden over de ernst en omvang van de knelpunten en kan het formuleren van maatregelen en het bepalen van de effectiviteit van maatregelen bemoeilijken.

De Commissie adviseert de ernst, omvang en onzekerheid van de knelpunten in het MER beter te onderbouwen, met gebruik van bestaande analyses (Doeluitwerking, evaluatie beheerplan), de ecologische systeemanalyse en waar nodig verdiepend onderzoek. Dit biedt informatie voor het effectief formuleren en beoordelen van maatregelenpakketten.

Onderzoek de hoeken van het speelveld

Wettelijk is vereist dat in een beheerplan de maatregelen staan die nodig zijn om verslechtering te voorkomen en de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Een MER is daarnaast bedoeld om de aanzienlijke milieueffecten van maatregelen in beeld te brengen en de effecten van maatregelen te vergelijken. Verder is een alternatievenonderzoek een verplicht onderdeel van een MER.

Een alternatievenonderzoek biedt de kans de uiterste mogelijkheden, ofwel de hoeken van het speelveld, te verkennen en de milieueffecten van de mogelijkheden –inclusief de uitersten– in beeld te brengen en te vergelijken. De Commissie adviseert om het MER voor het beheerplan Veerse Meer te gebruiken om de hoeken van het speelveld te onderzoeken bijvoorbeeld voor wat betreft de mate van doorspoeling, de saliniteit¹⁰ van het water, maximale of beperkte peildynamiek, vergaande recreatieve zonering en het (plaatselijk) verwijderen van buitendijkse bebouwing. Het gaat om het onderzoeken van maatregelen die bijdragen aan het doelbereik. Stel ook een maatregelenpakket samen waarmee de instandhoudingsdoelstellingen volledig worden bereikt.

Bewaak bij de keuze van maatregelen ook de aansluiting met de maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water, de resultaten uit de preverkenning Verbeteren water- en bodemkwaliteit Veerse Meer en oplossingsrichtingen voor het verbeteren van de waterkwaliteit en ecologie in het Veerse meer uit de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW).¹¹ Het gaat bij dit laatste om de introductie van meer dynamiek, het terugdringen van de aanvoer van

¹⁰ Zoutgehalte van water en waterbodem.

¹¹ Zie ook rapport Toekomstbestendige Rijn-, Maas- en Scheldemonding. Ecologisch streefbeeld richting 2050. Rapport Programmatische Aanpak Grote Wateren.

voedselrijk polderwater en het verbeteren van leefgebieden door landwaterovergangen en zoet-zoutgradiënten.

Verbind maatregelen voor de korte en lange termijn

Op de lange termijn (tientallen jaren) kunnen maatregelen nodig zijn die veel verder gaan dan de maatregelen die nu, op de korte termijn van het beheerplan, denkbaar zijn. Onder meer klimaatverandering en zeespiegelstijging zullen de omstandigheden in en om het Veerse Meer zodanig veranderen dat op termijn de huidige maatregelen niet langer voldoen en op andere maatregelen moet worden overgestapt. De onzekerheden in deze verwachte veranderingen zijn te groot om nu al tot veel verder gaande maatregelen te besluiten. Het is echter verstandig om bij de maatregelen op de korte termijn al wel rekening te houden met de realiteit dat op termijn die overstap naar andere maatregelen nodig zal zijn. De keuzes van nu moeten die overstap niet in de weg staan of minder effectief maken. Daar is een aanpak op basis van 'adaptatiepaden' voor ontwikkeld, die in Nederland al binnen het Deltaprogramma wordt toegepast. Het is nodig hiervoor in de komende beheerplanperiode nader onderzoek uit te voeren.

De aanpak op basis van 'adaptatiepaden' komt erop neer dat je nu voor maatregelen kiest waarmee voldoende opties openblijven om op een moment in de toekomst op andere maatregelen over te stappen als dat dan, met de kennis van dat moment, verstandig is. Zo volgen verschillende maatregelen elkaar in de tijd op tot een flexibel adaptatiepad naar de toekomst. Er zijn verschillende adaptatiepaden denkbaar die samen lijken op een metrokaart. In de toekomst kijk je terug en zie je welke metrolijnen (maatregelen) met overstappunten, en dus welk adaptatiepad, je hebt gekozen om daar te komen. De Commissie geeft ter overweging deze aanpak expliciet toe te passen bij het ontwerpen van alternatieven als hoekpunten van het speelveld. Geef voor de maatregelen bovendien aan wat nodig is zodat ze ook op langere termijn effectief zijn in het licht van zeespiegelstijging en klimaatverandering.

Overwegingen bij de uitwerking van de maatregelenpakketten

De Commissie adviseert om in ieder geval de volgende overwegingen mee te nemen bij de totstandkoming van de maatregelenpakketten:

- **Randvoorwaarden en beperkingen.** Geef aan welke maatregelen ecologisch gezien wel kansrijk en mogelijk zijn, maar vanwege andere beperkingen op bezwaren stuiten. Beschrijf en onderbouw zo concreet mogelijk welke factoren beperkend zijn voor de in te zetten middelen en dus voor de te onderzoeken maatregelenpakketten. De Commissie merkt op dat bij twijfel hierover het MER juist gebruikt kan worden om te onderzoeken hoe een maatregel wél haalbaar gemaakt kan worden. Als er dus geen zekerheid is over of een maatregel haalbaar is, adviseert ze om die maatregel juist wél in de maatregelenpakketten mee te nemen, zodat zowel effectiviteit als haalbaarheid goed in beeld komen.
- **Eerder afgevalen maatregelen.** Bekijk welke maatregelen bij het voorgaande beheerplan zijn overwogen, maar niet zijn getroffen vanwege bijvoorbeeld gebrek aan draagvlak of kosten. Neem ze op in het MER als ze ecologisch doeltreffend kunnen zijn.

4.2 Voorkeursalternatief

De Commissie adviseert om het VKA in het MER te beschrijven en aan te geven hoe het zich verhoudt tot (1) het eerdere beheerplan en (2) de onderzochte maatregelenpakketten.

Het MER moet in ieder geval voldoende informatie bevatten om de milieugevolgen en het doelbereik van het VKA af te leiden. De Commissie beveelt aan om in het MER expliciet de milieugevolgen en het doelbereik van het VKA aan te geven. Dat geeft duidelijkheid aan bestuurders en belanghebbenden. Ook adviseert ze om aan te geven hoe de informatie over milieugevolgen en doelbereik hebben meegewogen bij de keuze van het VKA.

5 Beoordeling doelbereik en milieugevolgen

De NRD bevat in tabel 6 een beoordelingskader voor het in beeld brengen van milieueffecten en doelbereik. Per milieuaspect staat het criterium beschreven en of een kwalitatieve of kwantitatieve beoordeling wordt uitgevoerd. In de volgende paragrafen geeft de Commissie specifieke adviezen hierover.

5.1 Beoordeling doelbereik

Referentiesituatie voor doelbereik Natura 2000

De Commissie merkt op dat voor het doelbereik een specifieke invulling geldt van het begrip referentiesituatie, zoals de NRD juist beschrijft (paragraaf 4.3). Voor een vogelrichtlijngebied, wat het Veerse Meer is, geldt het moment van aanwijzing als referentiedatum (24 maart 2000). Ten opzichte van deze referentiedata is verslechtering niet toegestaan. Beschrijf de referentiesituaties herkenbaar in het MER en beoordeel doelbereik ten opzichte van de juiste data.

Doelbereik voor de vogelrichtlijnsoorten

Geef aan wat het doelbereik is van de maatregelenpakketten, waaronder het VKA, binnen de beheerplanperiode en hoe zich dat verhoudt tot de doelen in het Aanwijzingsbesluit. Doe dit voor alle individuele soorten. Beoordeel in hoeverre naar verwachting verslechtering voor het leefgebied van een soort binnen de beheerplanperiode teruggedraaid en/of (verder) wordt voorkomen. Uit de NRD blijkt dat de opgave om verslechtering terug te draaien in het Veerse Meer groot en urgent is gezien het groot aantal vogelsoorten waarvoor het instandhoudingsdoel (behoud) niet wordt gehaald.

Breng het doelbereik van maatregelenpakketten en het VKA herkenbaar in beeld in het MER, los van de milieugevolgen, en neem dit op in de samenvatting van het MER.

De Commissie constateert dat uit de wetgeving volgt dat het beheerplan moet aangeven wat de resultaten van maatregelen zijn voor het voorkomen van verslechtering en het halen van de instandhoudingsdoelstellingen.¹² Ze verwacht dat een kwantitatieve beoordeling van de

¹² Zie artikel 4.26, aanhef en onder c., Besluit kwaliteit leefomgeving.

effectiviteit van het VKA nodig is om aan dit vereiste te voldoen en om te kunnen beoordelen of de beoogde oppervlakten en (abiotische) omstandigheden daadwerkelijk gerealiseerd worden. Ga daarom zo veel mogelijk kwantitatief in op doelbereik.

Als er nog een restopgave is, bijvoorbeeld omdat verslechtering niet tegengegaan kan worden en/of de instandhoudingsdoelstellingen niet worden bereikt, geef dan aan hoe deze restopgave er uit ziet. Geef ook in een doorkijk aan welke typen maatregelen daarvoor nog nodig zijn en welke inspanningen (dus) in andere sporen vereist zijn.

De samenhang tussen maatregelen in de verschillende beheerplannen in de Zuidwestelijke Delta is een belangrijk aandachtspunt (zie hoofdstuk 2 van dit advies). Beschouw daarom ook de gevolgen van maatregelenpakketten voor het doelbereik in andere Natura 2000-gebieden. Deze beoordeling kan kwalitatief en op hoofdlijnen, bijvoorbeeld door overeenkomstige soorten te clusteren. Geef aan hoe doelbereik binnen en buiten het Natura 2000-gebied meewegen bij de keuze voor het VKA.

5.2 Referentiesituatie voor milieugevolgen

In de NRD is beschreven wat wordt verstaan onder de referentiesituatie voor het beoordelen van effecten in het MER (paragraaf 3.1.2). De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie en autonome ontwikkelingen. Dit is de situatie die in de toekomst ontstaat als het plan niet wordt gerealiseerd, maar andere ontwikkelingen wel doorgaan. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die zeker gaan plaatsvinden, omdat er een besluit over is genomen en/of omdat het zekere trends behelst die gaan plaatsvinden.

De Commissie kan zich vinden in deze beschrijving en adviseert hierbij ook de effecten van maatregelenpakketten van de Kaderrichtlijn Water mee te nemen aangezien deze eveneens van invloed kunnen zijn op de doelstellingen van Natura 2000. Deze referentiesituatie voor milieueffectrapportage is van belang voor het bepalen van de milieueffecten van de maatregelenpakketten, waaronder het VKA, op andere milieuthema's dan het doelbereik voor Natura 2000.

5.3 Beoordeling van milieugevolgen

5.3.1 Algemene adviezen

De Commissie heeft de volgende algemene adviezen bij het in beeld brengen van de milieugevolgen:

- **Abstractieniveau.** Tabel 6 van de NRD vermeldt dat op veel milieuthema's kwalitatieve beoordelingen plaatsvinden. Voor een goed beeld van de aanzienlijke milieugevolgen van de maatregelenpakketten adviseert de Commissie om milieugevolgen zoveel mogelijk te kwantificeren en de maatregelenpakketten zo te vergelijken.
- **Realisatiefase.** Geef kwalitatief inzicht in de realisatiefase, de werkzaamheden die hiervoor nodig zijn en de milieugevolgen die hierdoor kunnen optreden.
- **Afstemming van het beoordelingskader.** Maak één gezamenlijk beoordelingskader voor de Natura 2000-gebieden in de Zuidwestelijke Delta waarvoor Rijkswaterstaat

voortouwnemer is. Dit is nodig gezien de sterke samenhang tussen (de beheerplannen voor) deze gebieden (zie hoofdstuk 2).

De Commissie merkt verder op dat niet alle milieuaspecten uit het beoordelingskader belangrijk zijn voor dit MER. Ze adviseert dit beoordelingskader verder te verfijnen zodat alleen relevante aspecten overblijven.

Klimaatrobuustheid

Uit het rapport Doeluitwerking blijkt dat klimaatverandering en zeespiegelstijging (potentiële) knelpunten zijn voor het realiseren van diverse instandhoudingsdoelstellingen. Breng kwalitatief in beeld wat het effect van de maatregelen(pakketten) is op de gevoeligheid van instandhoudingsdoelstellingen voor klimaatverandering en zeespiegelstijging.

5.3.2 Beoordeling Natuur, anders dan het doelbereik voor Natura 2000

Naast de beoordeling van de maatregelenpakketten op het Natura 2000-doelbereik adviseert de Commissie om in het MER de effecten op andere flora en fauna te beschrijven. Het gaat daarbij om positieve en om negatieve effecten. Schets daarvoor op hoofdlijnen het ecologisch functioneren van het studiegebied voor soorten en leefgemeenschappen waarvoor geen instandhoudingsdoelstellingen gelden, voor zowel de (onder)water- en landnatuur.

Gevolgen van activiteiten die zijn vrijgesteld van de vergunningplicht

In het Natura 2000-beheerplan kunnen activiteiten worden aangewezen die worden vrijgesteld van een omgevingsvergunningplicht voor een Natura 2000-activiteit. In het vigerende beheerplan gaat het om een breed spectrum aan activiteiten waaronder uiteenlopende vormen van recreatie, bestaande lozingen, vliegverkeer, jacht en schadebestrijding en beheer en onderhoud. De activiteiten zijn onder specifieke voorwaarden vrijgesteld waardoor significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied bij het opstellen van het vigerende beheerplan niet in beeld komen.

De NRD vermeldt niet hoe met deze activiteiten zal worden omgegaan in het nieuwe plan. De Commissie adviseert om de toetsing van de impact van deze activiteiten op de Natura 2000-doelen opnieuw uit te voeren in het kader van het nieuwe beheerplan, ten opzichte van de huidige, feitelijke situatie van de natuur in het gebied. Voor het MER horen nieuwe vrijstellingen en maatregelen die volgen uit deze toetsing tot het voornemen. Neem deze nieuwe vrijstellingen en maatregelen mee in de effectbeoordeling.

Geef zoveel mogelijk kwantitatief aan of en hoe de omvang/intensiteit van activiteiten in de eerste beheerplanperioden zich heeft ontwikkeld. Dit is in ieder geval belangrijk voor activiteiten die samenhangen met de NRD genoemde knelpunten zoals het recreatief gebruik. Als er maatregelen (voorwaarden) nodig zijn om aantasting van het gebied te voorkomen, neem deze dan mee in de maatregelenpakketten. Werk voorwaarden specifiek en zoveel mogelijk kwantitatief uit. Uit het rapport Doeluitwerking blijkt dat handhaving van voorwaarden voor het recreatief gebruik in de praktijk vaak lastig is. Houd daarom bij de voorwaarden en maatregelen expliciet rekening met de handhaafbaarheid.

Een vrijgestelde activiteit kan, als het geen significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied heeft, wel gevolgen hebben voor andere natuur in het studiegebied of andere

milieuaspecten. Is dat het geval en behoort die activiteit tot het voornemen, dan moet deze in het MER ook op die andere milieugevolgen worden onderzocht.

Natuurnetwerk Zeeland

Beschrijf de ligging van het Natuurnetwerk Zeeland¹³ en de ecologische relatie met de Natura 2000-opgaven in het gebied. Beschrijf vervolgens kwalitatief of en hoe maatregelen het Natuurnetwerk Zeeland positief of negatief kunnen beïnvloeden en geef aan wat dit betekent voor de wezenlijke kenmerken en waarden (natuurbeheertypen) van dit gebied. Beschrijf, indien relevant, maatregelen om gevolgen te voorkomen of te beperken. Als compensatie aan de orde is, beschrijf dan globaal in het MER hoe deze eruit kan zien.

Beschermde soorten

Beschrijf op hoofdlijnen de voor het beheerplanniveau relevante beschermde soorten die in het studiegebied aanwezig zijn en door de maatregelen beïnvloed kunnen worden. Kijk hierbij naar de functie (zoals broeden, rusten of foerageren) op de locaties waar ze voorkomen. Beschrijf welke gevolgen de maatregelen hebben voor de staat van instandhouding (zowel positief als negatief).¹⁴

Ga vervolgens in op mitigerende maatregelen indien nodig of (vanuit het voorzorgsbeginsel) wenselijk en schat de effectiviteit daarvan in. Dan kan hier in het vervolgproces rekening mee gehouden worden.

Gevolgen voor biodiversiteit en Rode Lijsten

De beoogde maatregelen bieden mogelijk kansen voor versterking van niet wettelijk beschermde natuur in het gebied. Geef aan of en op welke wijze deze kansen zullen worden benut en wat daarbij de ecologische potenties zijn. Beschrijf daarnaast de mogelijke kansen en effecten op relevante Rode Lijstsoorten en mitigerende maatregelen indien nodig.

5.3.3 Water en bodem

Breng de effecten van de maatregelenpakketten op het bodem- en watersysteem waar mogelijk kwantitatief in beeld. Ga bij de effectbeoordeling –in aanvulling op de beschreven milieuaspecten in de NRD –ten minste in op de aspecten peilfluctuatie, (oever)erosie en sedimentatie, inundatie van de oeverzones, zuurstofgehalten van de waterbodem en waterkolom, het zoutgehalte van het water en de waterbodem, de nutriëntenconcentraties in het water en de troebelheid (turbiditeit) van de waterkolom. Geef ook aan welke effecten de maatregelenpakketten hebben op de waterkwaliteit en op de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water (prioritaire stoffen, biologie, fysische chemie, specifiek verontreinigende stoffen). Denk bij het kwantificeren bijvoorbeeld aan het percentage van het gebied waar een beschreven effect kan optreden.

¹³ De kustzone en deltawateren hebben binnen het Natuurnetwerk Zeeland de status 'beschermde natuur deltawateren open water'

¹⁴ Benut om dit in te schatten in elk geval de Rode Lijsten. De status van een soort op de Rode Lijst geeft belangrijke informatie over de landelijke gunstige staat van instandhouding.

6 Monitoring en onderzoek

De Commissie constateert op basis van de NRD en het rapport Doeluitwerking dat door het ontbreken van informatie over doelbereik en knelpunten monitoring en nader onderzoek belangrijke aandachtspunten zijn (zie ook paragraaf 4.1). In de NRD en het rapport Doeluitwerking is monitoring en onderzoek dan ook terecht geagendeerd.

De Commissie adviseert in het MER een aanzet tot een monitoringsprogramma te geven, waartoe in ieder geval het doelbereik voor Natura 2000 behoort. Belangrijk daarbij is het verzamelen van en beter gebruiken van bestaande gegevens die inzicht geven in de omvang en kwaliteit van leefgebieden van vogelsoorten aangezien dit een grote kennisleemte is.

Geef in het monitoringsprogramma aan op welke aspecten en op welke manier de monitoring wordt uitgevoerd en wie verantwoordelijk is. Formuleer ook beheermaatregelen waarmee tussentijds bijgestuurd kan worden als het gebied verder verslechtert of maatregelen niet effectief genoeg zijn.

De Commissie adviseert verder in het MER een aanzet voor een onderzoeksprogramma op te nemen. Het betreft onder andere onderzoeken die betrekking hebben op de kennisleemten die in de NRD en in het rapport Doeluitwerking zijn genoemd.¹⁵ Werk verder uit welke aanvullende informatie nodig is voor een adequate ecologische systeemanalyse gericht op de vogelrichtlijnsoorten. Geef in het onderzoeksprogramma aan wie voor de uitvoering van de onderzoeken verantwoordelijk is en wanneer ze worden uitgevoerd.

Laat verder zien over welke milieuaspecten in de effectbeoordeling er onvoldoende informatie is door een gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld en of ontbrekende kennis kan leiden tot onderzoeksmaatregelen in het beheerplan.

Tot slot adviseert de Commissie in het MER de meest actuele gegevens te gebruiken die inzicht geven in het doelbereik van de Natura 2000-doelen. Gegevens over de aantallen broedvogels en niet-broedvogels bijvoorbeeld worden jaarlijks geactualiseerd en de Commissie adviseert deze jaarlijkse actualisaties te gebruiken bij de bepaling van het huidige doelbereik.

7 Leesbaarheid en samenvatting

Vorm en presentatie

De vergelijking van de maatregelenpakketten verdient bijzondere aandacht. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg voor:

¹⁵ Het onderzoeksplan zoute meren geeft een goed overzicht van openstaande onderzoeksvragen die betrekking hebben op de waterkwaliteit in het Veerse Meer en de Grevelingen. *Onderzoeksplan zoute meren. Geïntegreerd meet- en onderzoeksplan voor Grevelingenmeer en Veerse Meer*. Deltares, 2024.

- een zo beknopt mogelijk MER, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen en daarnaar in de hoofdtekst te verwijzen. Het MER moet daarbij wél zelfstandig leesbaar zijn;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal, met duidelijke legenda.

Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Dit onderdeel verdient daarom bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de inhoud van het beheerplan;
- de doelstellingen voor de natuur in het gebied;
- de belangrijkste knelpunten voor de natuur;
- de onderzochte maatregelenpakketten en hoe die aansluiten bij de natuurdoelen en de knelpunten;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van het beheerplan en de maatregelenpakketten, inclusief de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- het doelbereik van de maatregelenpakketten;
- de argumenten voor de selectie van de maatregelen die in het beheerplan worden vastgelegd.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep op 6 oktober 2025 het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dr. Wilfried ten Brinke
dr. ir. Gerben van Geest ing.
dr. ir. Zwanette Jager
prof. dr. ir. Hans Mommaas (voorzitter)
drs. Evalyne de Swart (secretaris)
dr. Joan van der Velden

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Natura 2000-beheerplan.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Op dit moment is nog niet duidelijk of en voor welk van deze projecten het beheerplan kaders stelt. Dit is afhankelijk van de inhoud van het uiteindelijke beheerplan. Een MER is mogelijk ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

De minister van Infrastructuur en Waterstaat, de staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland.

Initiatiefnemer besluit en bevoegd gezag mer-procedure

De minister van Infrastructuur en Waterstaat (Rijkswaterstaat namens deze).

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3983](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiemer.nl
w commissiemer.nl